

Hjejele *Pluvialis apricaria*

Golden plover

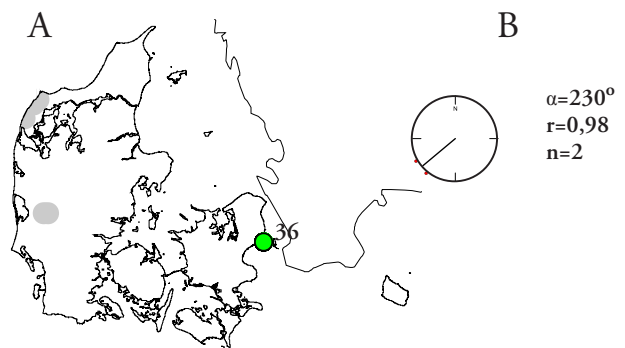
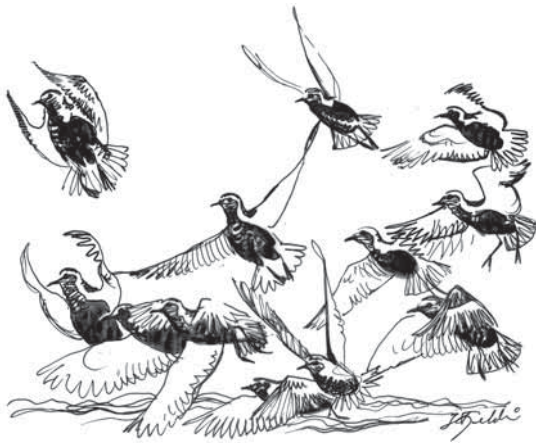

Fig. 2. A) Mærkningslokaliteter for fugle, som senere er genmeldt, og artens danske yngleudbredelse (1993-96). Ringing sites for birds later recovered, and breeding distribution (1993-96). B) Retning af direkte efterårstræk (juli-dec, >100 km). Direction of direct autumn migration (Jul-Dec, >100 km).

Hjejlen er udbredt som ynglefugl fra Island over Skotland, Skandinavien og De Baltiske Lande til Nordrusland. Omkring halvdelen af den europæiske bestand findes på Island, og herudover findes store bestande i Norge, Sverige, Finland og på De Britiske Øer. I Danmark var arten tidligere en karakterfugl på de vidtstrakte heder i Jylland (Fabricius & Hald-Mortensen 1969), men i dag yngler der kun 6-10 par på tre til fire lokaliteter (Grell 1998, Heldbjerg & Grell 2002). Arten er opført på Den danske Rødliste (2004) som *kritisk truet*.

Under efterårstrækket i august-november og forårstrækket i april-maj raster op til flere hundrede tusinde hjejer i Danmark (Meltofte 1993, Rasmussen 1994). Flest rastende hjejer forekommer i Vest- og Nordjylland, specielt i Vadehavs- og Limfjordsområderne, men også østdanske lokaliteter er vigtige rastepladser (Meltofte 1993, Rasmussen 1994). De nordeuropæiske hjejer overvintrer i Vesteuropa og Middelhavslandene inkl. Nordafrika. Et mindre antal overvintrer i Danmark (Meltofte 1993).

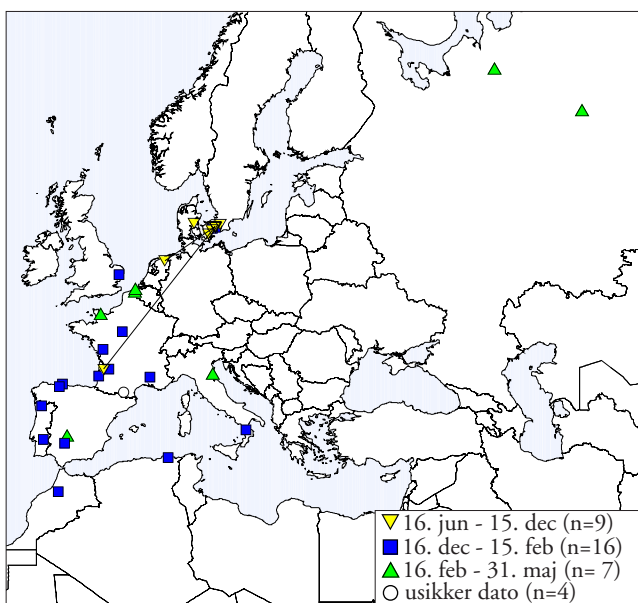

Fig. 1. Samtlige genfund i forskellige sæsoner af hjejele ringmærket i Danmark (n=36). Linier angiver direkte træk. All recoveries in different seasons of golden plover ringed in Denmark (n=36). Lines indicate direct migration.

Fakta Facts

Mærkninger Birds ringed 352

Genmeldinger Recoveries

Antal genmeldinger No. of recoveries 36
 -heraf uden for Danmark Recovered abroad 25 (69%)
 Antal fugle No. of individuals 36
 -heraf mærket som unger Ringed as chicks 0
 Genmeldingsandel Proportion recovered 10 %
 Mærket i udlandet og genmeldt i Danmark 174
 Ringed abroad and recovered in Denmark

Ekstremer Extremes

Højeste alder Oldest bird min. 10 år 7 mdr.
 Længste afstand Longest dist. Marokko Morocco 2.848 km
 Nordligst Northernmost Rusland Russia (64° 54'N)
 Sydligst Southernmost Marokko Morocco (33° 33'N)
 Østligst Easternmost Rusland Russia (56° 13'E)
 Vestligst Westernmost Portugal Portugal (08° 07'W)

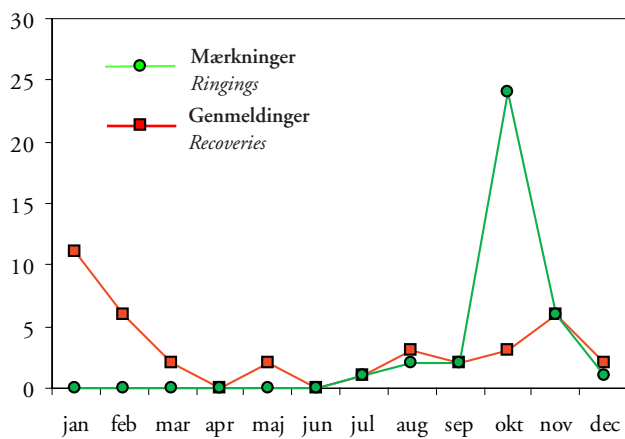

Fig. 3. Mærknings- og genmeldingsmåned for genfund af hjejle. Month of ringing and recovery of recovered golden plover.

Mærknings- og genmeldingsdata

I Danmark blev den første hjejle ringmærket i 1952. I alt er 352 fugle ringmærket, heraf hovedparten i 1950'erne. Af de mærkede fugle er 36 genmeldt. De genmeldte fugle stammer alle fra mærkninger udført på Vestamager i sensommer- og efterårsmånederne, hvor flest er mærket i oktober (fig. 3). Alle de genmeldte fugle er med stor sandsynlighed trækgæster, og vi har på nuværende tidspunkt ikke noget nærmere kendskab til de danske ynglefugles træk- og overvintringsforhold.

Ud over genfund af danskmærkede hjejler er der i Danmark fundet 174 hjejler, som var ringmærket i udlandet.

Træk og overvintring

I Danmark dukker de første efterårs-hjejler op på rastepladserne i slutningen af juli, og antallet vokser fra august og toppe i oktober og november med et par hundrede tusinde fugle fordelt på et stort antal rastepladser (Meltofte 1993, Rasmussen 1994). Afrejsen fra Danmark falder ofte sammen med den første frost (Meltofte 1993). I både november og december er der genfundet tre danskmærkede hjejler i Danmark, men fra december til februar er hjejlerne primært genfundet i det øvrige Vest- og Sydeuropa (fig. 1). Enkelte er genfundet i Nordafrika.

Fra forårstrækket er der kun få genfund. I marts er der ét genfund i Frankrig og ét i Belgien, i maj er der to i Rusland (fig. 1). Hjejlerne, der passerer det østlige Danmark, kommer således måske i højere grad fra yngleområderne i Nordrusland end fra Skandinavien.

Mens mærkningerne på Amager ikke har resulteret i genfund i Skandinavien, er der i Jylland genfundet fire hjejler, ringmærket i Norge, og én mærket i det svenske fjeldområde (fig. 5). De skandinaviske hjejler

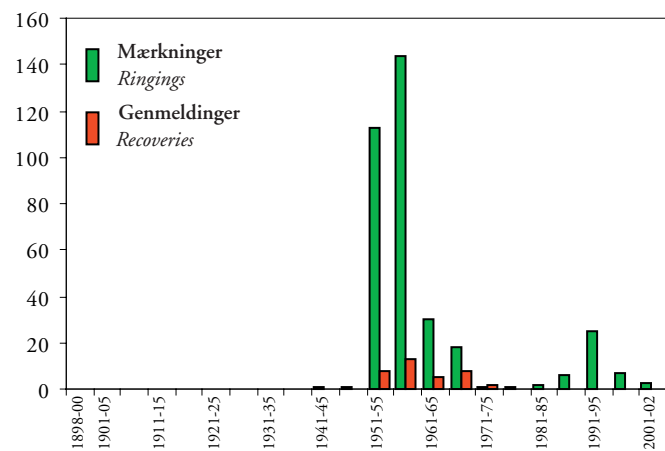

Fig. 4. Mærknings- og genmeldingsår for hjejle ringmærket i Danmark. Ringing and recovery year of golden plover ringed in Denmark.

er genfundet i Jylland fra midten af august til og med november. Dette antyder, at nord- og vestjyske trækgæster kommer fra Norge og Sverige i højere grad end østdanske fugle (se også Meltofte 1993).

Hjejlerne, der gæster det vestlige Danmark, trækker ligesom fuglene, mærket i Østdanmark, videre mod sydvest. En stor del af de fugle, der er genfundet i det vestlige Jylland (primært i Vadehavs- og Limfjordsområdet), stammer fra mærkninger udført i Holland og Belgien (fig. 5). De hollandske og belgiske mærkninger stammer især fra november og marts-april. I Danmark er der desuden genfundet enkelte hjejler mærket i det sydlige England, Sydvestfrankrig og Norditalien. Genfundslokaliteterne i Danmark (fig. 6) falder godt sammen med hjejlernes rastelokaliteter under trækket (Meltofte 1993).

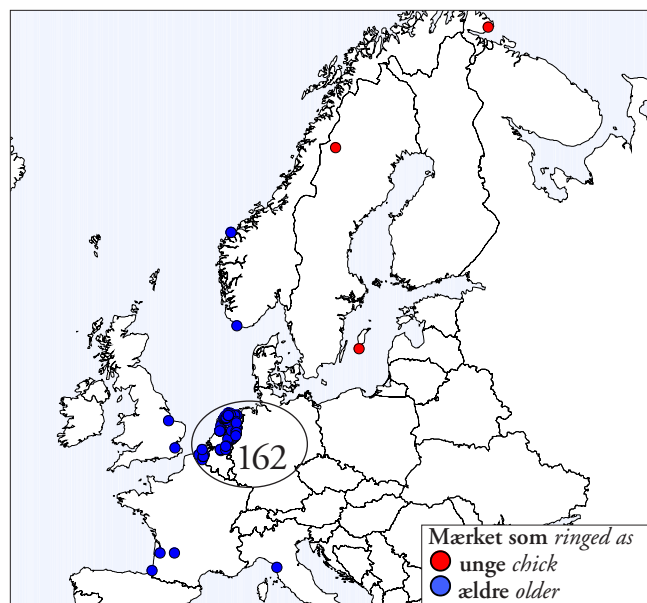

Fig. 5. Mærkningslokaliteter for hjejle ringmærket i udlandet og genmeldt i Danmark (n=174). Ringing locations of golden plover ringed abroad and recovered in Denmark (n=174).

Genmeldings- og dødsårsager

I Danmark blev hjejlen fredet med jagtlovsændringen i 1983, men arten er stadig jagtbar i en række af de lande, som passerer under trækket (Linsley m.fl. 2001). Det årlige jagtudbytte i Sydvesteuropa og Nordafrika er estimeret til ca. 100.000 (Linsley m.fl. 2001). Jagt er angivet som dødsårsag for 82 % af de dødmeldte hjejler (fig. 7B). I perioden 1953-1971 er der indrapporteret skudte hjejler fra alle de lande, der foreligger genmeldinger fra, undtagen England. Jagt er også den primære dødsårsag blandt fugle, der er ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark. Hele 80 % af genfundene skyldes jagt (alle før 1983). Sammenlagt er 90 % af fuglene fundet i perioden august-oktober, dvs. i de måneder, hvor der i Danmark var jagt på hjejler indtil 1983.

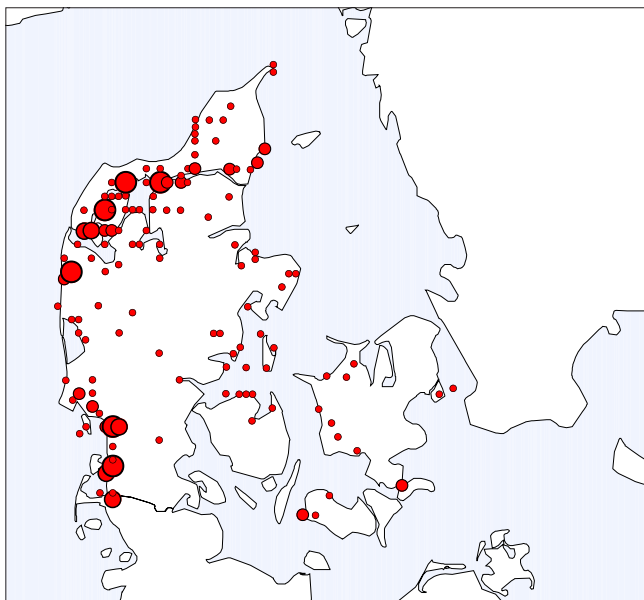

Fig. 6. Genfundningslokaliteter for hjejle ringmærket i udlandet og genfundet i Danmark (n=174). Recovery locations of golden plover ringed abroad and recovered in Denmark (n=174).

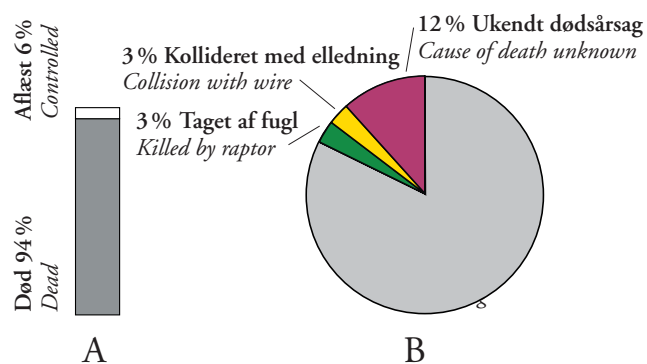

Fig. 7. A. Genmeldingsårsager (n=36) og B. dødsårsager (n=34) for hjejler ringmærket i Danmark. A. Cause of recovery (n=36) and B. cause of death (n=34) for golden plovers ringed in Denmark.

Den længstlevende af de danskmærkede hjejler blev mere end 10 år og 7 mdr. Fuglen blev ringmærket som voksen på Amager og skudt i Rusland. Europarekorden er en hollandsk-mærket fugl, som blev over 12 år og 1 md. gammel (Staav 1998).

English summary

The golden plover was once a common breeding bird in Denmark, but today the population has decreased to 6–10 breeding pairs. The species is a common passage migrant, mainly in August–November and April–May. Most birds are observed in western Jutland.

The first golden plover was ringed in 1952; most were ringed in the 1950s. The recovered birds were all ringed on Amager during autumn, probably all passage migrants.

From Denmark migration is directed SW. During winter Danish ringed birds have been found in western and southwestern Europe, and a few in North Africa. Only a few golden plovers have been recovered in spring, in France and Belgium (March) and Russia (May). The recoveries indicate that most passage migrants in eastern Denmark come from northern Russia, whereas more birds passing northern and western Jutland are of Scandinavian origin. The main known cause of death is hunting.